

Същите като тогава - през 1944 година

Написано от проф. Калин Янакиев, Портал Култура
Понеделник, 09 Май 2022 17:27

Сайтът desebg.com публикува коментара на проф. Калин Янакиев, отпечатан най-напред в Портал Култура, посветен на сблъсъка между гражданите, предварително заявили инициативата си за опаковане на монумента на окупационната червена армия с българското и украинското знаме и представителите на пропутинската партия „Възраждане“ на 4 май 2022 г.

На 4 май вечерта бях пред паметника на съветската армия и станах свидетел на (почти) сблъсъка на двете групи – съчувстващите на Украйна столичани, предварително заявили акцията си по неговото „опаковане“ с българско и украинско знаме, и нахлулите без разрешение да бранят монумента на окупацията на страната ни т.нар. „патриоти от „Възраждане“ (които обаче полицията не прикани да освободят пространството). Признавам адреналиновата „буря“, от която бях обзет, но – сигурно заради професията си – успях да запазя способността си да наблюдавам и да оценявам видяното дори в това „извънредно“ състояние.

И ето: ще споделя какво осъзнах – още там и веднага след като се прибрах вкъщи.

Всъщност дадох си сметка, в тази вечер аз получих шанса да видя на живо, с очите си – днес, 78 години след 1944 г. – какъв собствено е бил типът на онези хора, които тогава,

Същите като тогава - през 1944 година

Написано от проф. Калин Янакиев, Портал Култура
Понеделник, 09 Май 2022 17:27

само броени дни след нахлуването на съветската армия и преврата на 9-и септември, са запасали червена лента над лакътя си, пъхнали са в колана си задигнат от разбитите полицейски участъци пистолет и са тръгнали да блъскат по вратите на всички известни им по една или друга причина личности: писатели, предприемачи, лекари, университетски преподаватели, артисти, журналисти – да нахълтват в домовете им, да крещат, да мародерстват, да отвеждат стопаните им в превърнатите в импровизирани арести хотелски мазета.

Типът също на онези истеричави жени, които няколко месеца по-късно са се струпали пред зданията на т.нар. „народни съдилища“, за да крещат и вият за „смърт, смърт на фашистите и виновниците за националната катастрофа“. Защото тези хора, които видях на 4-ти май – оттатък полицейския кордон, намерили се заедно, веещи български байраци, пеещи в екстаз руски песни, кривящи се, показващи среден пръст, повдигащи изсулващите се от кръста им анцузи, бяха точно, точно от същия тип.

Окаяните им души преди време ни описа в романа си „Поразените“ писателката Теодора Димова: социално неудачни, безнадеждно изостанали от времето, в което им се е паднало да живеят, често житейски нещастни, но скришом до самия ден на преврата винящи за всичко свое „тия от елитния свят“ и трупаци страшна омраза към разпознаваемите лица покрай себе си (даже най-вече към тези, които – неподозиращи отровата в душите им – са проявявали съчувствие към тях).

Та на 9.09.1944 г. те изведнъж са се видели овластени да излеят тази омраза до дъно, да реализират всичките си черни фантазии. Овластени от „месията“ на всички „унижени и оскърбени“ – съветския окупатор, поднесъл им на тепсия царството на лелеяния, на невъзможния, на пълния им реванш.

Но точно такива – свидетелствам го с пълно съзнание – бяха и тези, които видях на 4-ти май вечерта, само на десетина крачки пред мен, охранявани от полицейския кордон. Едни от тях (най-възрастните) преди 1989 г. най-вероятно са били дребни партийни функционери или квартални ОФ-отговорници, достатъчно наивни да вярват до края, че „комунизмът не може да бъде победен“ и достатъчно глупави да не се усетят, като началниците си от „по-горния ешелон“, че е дошло време да зарежат илюзиите и всеки да грабне по нещо от умиращата „партия-майка“.

Хора, за които самото понятие „демокрация“ е синоним на житейския им крах, а

Същите като тогава - през 1944 година

Написано от проф. Калин Янакиев, Портал Култура
Понеделник, 09 Май 2022 17:27

свободата на обградилите ги по-млади генерации е всекидневно вдишвана отрова за старините им. Други (малко по-млади) през последните десетилетия катастрофично са се озовали в настанилата се в самия им дремлив роден край „Европа“ с нейните непосилни „политически процедури“, „политкоректности“, „чужди езици“, „конкуренции“, „културности“, с които те въобще не са успели да се справят и към която – затова – постепенно са се изпълвали с все по-нарастваща омраза (наричана патриотизъм).

Трети – фатално изостанали в образованието си многознайковци, възпитани в архаичните традиции на романтико-социалистическото „родолюбие“, които все по-дълбоко са се уязвявали, че днес трябва да слушат „по телевизора“ разни „устати“ жълтопаветни интелегентки, и на които лесно са внушили, че всичко, което става в страната ни, се решава от митически задокеански фигури като Сорос, Ротшилд, Бил Гейтс...

И ето: изведнъж в този травмиращ ги от три десетилетия свят е блеснала надежда. Неочаквана, неможеща довчера да бъде и мечтана надежда за мъст – пак оттам, откъдето преди 78 години бе дошло царството на уязвените, на здраво „простите“, събрали се в „чрезвичайни тройки“, и „народни милиции“. От Русия.

От Русия, която най-сетне – о, Боже, най-сетне – се изправи срещу тази омразна „демокрация“, срещу тази ненавиждана (защото ни е непосилна) „Европа“, срещу тази уязвяваща ни до дъното на душите „елитарност“. И тези хора надушват днес, че може, да, този път май наистина може тя отново да дойде и у нас. Ако не продължи да ѝ пречи все още „гадната съпротивляваща се Украйна“, помагачата ѝ Америка и ето тия, тия от другата страна на полицейския кордон „либерали“, „умнокрасиви“, които „ни отнеха родината след 1989 г.“.

Повтарям: ясно видях в лицата на тези хора утрешните (ако надеждите им се изпълнят) „чрезвичайни тройки“, тропаци по вратите, „народни съдии“ и отмъстителите за своето бездарие и неспособност. Видях обаче и още нещо, специфично за тях и днес, както тогава, преди 1944 г.

Видях, че тутакси след като се пръснат, след като свият байраците и приберат мегафоните, които са им раздали, след като поемат – вече поединично – по притъмнените софийски улици, те отново се превръщат в онези сиви маргинали, които – разминавайки се с тях – няма и да забележиш, за чиято пояждаща ги отвътре омраза по

Същите като тогава - през 1944 година

Написано от проф. Калин Янакиев, Портал Култура
Понеделник, 09 Май 2022 17:27

унилите им лица няма и да заподозреш. Защото те само заедно и охранявани от „органице на реда“ са „граждани“.

В този смисъл – има нещо положително в случки като тази, на която станах свидетел на 4-ти май вечерта пред паметника на защитавания от тях съветски идол. Защото те ни дават редкия шанс да видим (и да си го знаем), че този род люде, които тогава, след 9.09.1944 г. с изпълзяването си от подмолите на патриархално-буржоазна България са я потресли със своята жестокост, са тук и днес.

Те също – както новите, „либерални“ разкрепостени, европейски и „високо-технологични“ генерации – са израснали през годините след 1989 г. и ние въобще не бива да ги изпускате от полезрението си. Всъщност да си позволим да сме „неутрални“ към Путин и Путинова Русия днес, означава да сме неутрални и безгрижни и към тях – към утрешните езекутори на крехката ни нормалност, към езекуторите ѝ от завист, от комплексираност, от некадърност да се впишат в нея.

И няма значение колко нищожни политически са онези, които ги събират пред мержелеещия се на хоризонта истукан от Изток. В края на краищата и водачите на просъветската БКП в навечерието на 9.09.1944 г. са били политически маргинали. Но са позволили на целокупното комплексирано озлобление да се почувства заедно. И да свърши каквото е свършило.